

Gabriel Janer Manila: 'Mallorca està segrestada per l'egoisme, la incompetència, la mediocritat i el sectarisme'

L'escriptor critica la corrupció política i la destrucció del territori en la seva última novel·la, 'Amor captiu'

Després de guanyar el Premi Joaquim Ruyra amb 'He jugat amb llops', Gabriel Janer Manila (Algaida, Mallorca, 1940) publica 'Amor captiu' (Columna), una crítica a la corrupció política i la destrucció del territori a Mallorca. 'Mallorca està segrestada per l'egoisme, la incompetència, la mediocritat i el sectarisme', ha afirmat l'escriptor en una entrevista a l'ACN. Janer Manila narra la història d'Helena, una jove que viu raptada dels dotze als dinou anys per Johann. L'escriptor s'ha mostrat clar enfront de la política lingüística de l'actual govern i la decisió de fer els Premis Ciutat de Palma també en castellà: 'Que deixin els premis en català perquè defineixen una realitat social, un país i una ciutat'.

- D'on surt la idea de narrar un procés tant dur com és un captiveri?

- Vaig llegir aquesta història a la premsa, però no hi vaig indagar gaire. La veritat és que em van bastar les quatre línies generals de com havia succeït. Això havia de ser la cèl·lula inicial de la història, significava una espècie de metàfora o de símbol del segrest de Mallorca. Mallorca està segrestada per l'egoisme, per la incompetència, per la mediocritat, pel sectarisme i per tantes altres coses terribles. També he tractat d'explicar l'atracció cap al segrestador, a vegades l'illa se sent seduïda per aquell que la segresta. M'anava molt bé com a metàfora i amb això em vaig posar a escriure.

- Des de les primeres pàgines, es respira una gran crítica a la destrucció del territori...

- Hi ha diverses crítiques al llarg del llibre: a la corrupció, a la destrucció del territori, a la mediocritat, a la manca de rigor i d'energia per fer les coses amb una certa altura. No hem d'oblidar que una novel·la no és una fotografia, ni un relat, ni una crònica d'allò que vols explicar. La novel·la és una representació, una ficció que crees dins la imaginació gràcies al llenguatge. Per tant aquesta mentida parla de veritats profundes i amargues. És la funció de la novel·la des de sempre.

- En la novel·la s'hi reflecteix aquesta condició illenca dels personatges, un caràcter arplegat cap a dins.

- Hi és per por. Els personatges tenen por i estan malalts. Davant aquesta por al risc, a obrir els ulls cap a nous aires per veure què passa, el més còmode i pràctic és tancar-se i construir un mur inexpugnable. Bastim muralles perquè no ens envaeixin, perquè si ens envaeixen ens destruiran. Hi ha aquesta ambivalència contínua, les coses no són mai ni blanques ni negres, hi ha sempre aquest joc d'ambigüitats. A part d'aquest joc d'amor i odi cap a això que t'atreu i et sedueix, però a la vegada et subjuga i et vincla, neix la novel·la.

- L'Helena, la protagonista, és un personatge que ha patit moltíssim, però a la vegada és molt sencer. Necessitaves que fos així de contradictòria?

- Ha de ser contradictòria. Els personatges no són d'una peça, el que passa és que portats l'extrem encara s'accentuen més. Tots som contradictoris i vivim amb les nostres contradiccions.

- Com aconseguix l'autor posar-se en la pell d'una ment tant perversa com la del segrestador de l'Helena, el Johann?

No és fàcil. M'he posat dins la ment o la pell de molts personatges al llarg de la meua vida d'escriptor, i aquest no és fàcil. És a base de controlar molt el personatge, cada gest i cada frase. Porto un registre molt rigorós que em fa tenir ple control del personatge i la situació, no hi ha res per atzar o casualitat. La planificació és la creació del personatge, un personatge monstruós i estrany però a la vegada seductor, inexplicable, pervers i malalt, però al mateix temps com a màgic.

- Últimament afloren en la narrativa catalana, obres que reflexionen sobre la condició humana i la seva relació amb el bé i el mal. Tots som capaços de tot?

- Aquest és un dels grans temes dels nostres temps, ve de l'Alemanya nazi i del franquisme. Fins on podem arribar? Fins on arriba la bestialitat humana? Fins on arriba la capacitat per aguantar sense perdre les condicions mínimes d'humanitat? En el llibre, a més, hi ha tot un passatge referit al gabinet de monstres de l'oncle Martí, animals desordenats, que han nascut deformes i han estat embalsamats i dissecats. Això també suposa una contradicció perquè la naturalesa és lliure, se salta les normes, pot fer que no tot sempre sigui igual, però també fa monstruositats. Aquesta no és una visió optimista: està molt bé que la naturalesa se salti la rutina, però per a què? Per crear monstres. Tot això hi és i construeix aquesta metàfora.

- Diu que no és una visió optimista i, de fet, en la novel·la escriu 'la felicitat és improbable'. És, també, la visió real de l'autor?

- Sempre és improbable. Penso que ens barallem i lluitem per ser feliços en algun moment de la nostra vida, i ho arribem a ser, però només a moments. Si ho fóssim sempre, seríem beneïts. Penso que la felicitat és un guany que es fa per instants, no per sempre.

- Li ha costat escriure aquesta novel·la?

- Sempre em costa escriure i en aquest cas m'ha costat molt. A vegades, en una revista de crònica social o en un anunci hi veig una

fotografia i penso que és el personatge. El retallo i el guardo, perquè quan vull descriure una mirada o un gest vaig a aquella imatge. Em passa sovint, però amb aquesta novel·la em va passar més. Vaig tenir els personatges fotografiats, com els volia externament, són macos i atractius, però després et preguntes que hi ha rere això.

– Gabriel Janer Manila va ser un dels escriptors que va anar a la trobada de Can Alcover, una alternativa als últims Premis Ciutat de Palma.

– Sí, ja me vaig definir i vaig anar a la trobada de Can Alcover. Posar uns premis en castellà és una beneitura. Quan en l'època de la batllia de Catalina Cirer ja van posar premis en castellà, li vaig dir, perquè la conec des que era nina, que era una beneitura. Estaven feliços de tenir un premi en castellà. 'Ho feu perquè hi ha algunes persones a Mallorca que escriuen en castellà i us pressionen', li vaig dir, 'però sempre tindran algú de l'Uruguai que els ho guanyi', com va passar aquell any. Lluitar per què? Lluitar perquè un senyor de l'Uruguai presenti una novel·la i guanyi un Premi Ciutat de Palma? Quin sentit té? Hi ha molts premis en castellà als quals aquesta gent pot acudir. Que deixin els Premis Ciutat de Palma en català perquè defineixen una realitat social, un país i una ciutat. Aquesta és la idea. Quan vaig guanyar el 1967, el mateix premi era per obres en català i castellà, i això ja era un disbarat. Va costar moltes energies i esforços aconseguir que els Premis Ciutat de Palma fossin només en català.

– Tot i així, aquest fet és només una espurna de la política lingüística del govern popular de les Illes Balears...

– Sí. Precisament aquest dissabte publico un article al 'Diario de Mallorca' que es titula 'Vulgueu obrir els ulls. Correu d'urgència al president J.R.Bauzá'. Em vaig dir: 'Fes-ho, no hi tens res a perdre i tampoc a guanyar, però ho has de fer'. Vaig decidir dir amb paraules clares i rotundes, però no agressives, el que penso sobre la política lingüística que s'hauria de dur a terme, perquè estan destruint allò bo que s'havia fet. He trobat que ho havia de fer.

– Sembla, però, que una part de la societat mallorquina obre els ulls davant aquest tema?

– Sí, i fins i tot gent del seu propi partit. Això també és positiu. No només volem arribar a un sector, jo no escric la meua literatura per a un grup de gent, voldria que tothom en llegís. Voldria que la societat mallorquina assumís com a patrimoni propi tot allò que es crea a Mallorca, però ho ignoren. A Mallorca hi ha bons creadors, hi ha gent que es desvetlla per fer-ho bé, ha sortit gent brillant. Però la nostra societat no ho assumeix com a patrimoni. La Seu sí, han passat prou segles perquè la tinguin assumida, però l'obra de Llorenç Villalonga o Baltasar Porcel per exemple, no la tenen com un patrimoni propi. És funció dels polítics fer que això sigui sentit i pres com a patrimoni propi.

28 gener 2012

Una notícia de VilaWeb.cat
Edició GENERAL
<http://www.vilaweb.cat>
[Enllaç permanent](#)